

Rekenen tot en met 10, groep 3

Doel: Aan het einde van groep 3 is het optellen en aftrekken tot tien gememoriseerd.

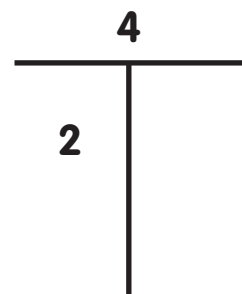
Tip (1) Veel aandacht voor het splitsen van de getallen t/m 10

Aan het eind van groep 3 moeten de kinderen de getallen t/m 10 vlot kunnen splitsen. In alle rekenmethoden wordt hier aandacht aan besteed.

De kern hierbij is dat kinderen:

- *Inzicht hebben in de diverse notaties*
- *Contexten rondom splitsingen kunnen verbinden met het splitsmodel en andersom.*

Belangrijk hierbij is dat kinderen de transfer kunnen begrijpen naar andere contexten. Voor zwakke rekenaars is dit lastig. De rekentaal is hierbij vaak het probleem. Laat deze kinderen zelf splitsverhalen bedenken, oefen daarna het vlot uitrekenen van de splitsingen.

Tip (2) Laat de kinderen regelmatig verhalen vertellen bij de sommen

Belangrijk bij het optellen en aftrekken is het begrip van wat optellen en aftrekken nu eigenlijk is. Met name zwakke rekenaars hebben hier moeite mee. Door kinderen regelmatig verhalen te laten bedenken bij de sommen wordt steeds de koppeling gemaakt tussen het verhaal en de rekentaal. Hierbij is het belangrijk dat kinderen steeds andere verhalen vertellen. De som kan dan met concreet materiaal uitgerekend worden.

Tip (3) Maak gebruik van somtypen*

Om aan te sluiten bij informele rekenmanieren van kinderen mag er in het begin van groep 3 tellend gerekend worden. Vaak worden hier de vingers of blokjes voor gebruikt. Gaandeweg moeten de vingers of blokjes handiger gebruikt gaan worden door het begingetal heel te houden. Bijvoorbeeld $5 + 4$: vanaf de 5 wordt er nu tellend 4 bijgedaan. Belangrijk is om halverwege groep 3 de koppeling te maken naar een meer perspectief biedende rekenaanpak. Vanuit de vingerbeelden kan de relatie gelegd worden met het rekenrek.

Het rekenrek wordt gebruikt om getalbeelden te vormen. Deze getalbeelden worden inge oefend via het opzetten van getallen, het aflezen van getallen en het inslijpen van getalbeelden met flitskaarten.

Als kinderen de getalbeelden t/m 10 goed kennen en als ze kunnen tellen in sprongen van 1 en 2 en de vriendjes van 10 (aanvullen tot 10) weten, kunnen ze al veel sommen uitrekenen. Belangrijk hierbij is om de koppeling te leggen tussen de getalbeelden en de sommen die hierbij horen.

De meeste rekenmethoden maken gebruik van somtypen/categorieën.

De somtypen/categorieën bij het optellen t/m 10 zijn:

Doortellen:	erbij 1, erbij 2
Vijfssommen:	bijvoorbeeld $5 + 4$, $5 + 3$
Aanvullen tot 10 (vriendjes van 10):	bijvoorbeeld $9 + 1$, $8 + 2$
(Bijna)dubbelen:	bijvoorbeeld $4 + 4$, $4 + 3$
Verwisselen :	$1 + 7$ wordt $7 + 1$

En bij het aftrekken t/m 10:

1. Terugtellen:	eraf 1, bijvoorbeeld $7 - 1$. Eraf 2, bijvoorbeeld $7 - 2$
2. Vijfssommen:	$9 - 4$, $9 - 5$, $8 - 3$, $8 - 5$
3. Vriendjes van 10:	bijvoorbeeld $10 - 8$, $10 - 4$, $10 - 7$
4. (Bijna) verdwijnssommen:	Bijvoorbeeld $8 - 7$, $9 - 8$, $7 - 6$

Sommen die overblijven en apart aandacht verdienen zijn:

$7 - 3$	$8 - 4$	$9 - 7$	$8 - 6$
$6 - 3$	$7 - 4$	$9 - 6$	
$5 - 3$	$6 - 4$	$9 - 3$	

deze kunnen uitgerekend worden met het rekenrek

Als al deze somtypen in de methode aan bod zijn geweest kan de volgende oefening gedaan worden. Zet alle sommen op kaartjes en laat kinderen de diverse somtypen oefenen. De leerkracht kan opdrachten geven zoals: Zoek eerst de sommen die je uit kan rekenen met erbij 1 en erbij 2. Zoek dan de vriendjes van 10 etc. Maak kinderen er bewust van, hoeveel sommen ze al weten en welke sommen nog geoefend moeten worden.

Tip (4) Gebruik het rekenrek volgens een vaste opbouw

Sommen die niet bij een somtype horen, zie tip 3, worden uitgerekend met het rekenrek .

Het optellen en aftrekken met het rekenrek verloopt via de volgende fasen:

- Doen (schuiven): handelen op het rekenrek
- Kijken: kijken naar het rekenrek (eventueel kan het eerste getal nog opgezet worden)
- Denken: denken aan het rekenrek

Het doel hierbij is dat kinderen kunnen redeneren op basis van getalrelaties.

Zwakke rekenaars moeten door de leerkracht gestimuleerd worden om naar de volgende fase over te gaan.

Tip (5) Het onderwijsaanbod is gericht op niveauverhoging

Bij het rekenen tot tien zijn de volgende niveaus te onderscheiden:

1. Tellend rekenen eventueel met concreet materiaal
2. Structurerend rekenen, modellen worden gebruikt, het rekenrek neemt hierin een belangrijke plaats
3. Formeel rekenen, er wordt flexibel en handig gerekend zonder hulp van materiaal.

Door structurerend rekenen komen kinderen los van het een-voor-een-tellen, dit is tevens de brug naar het formeel rekenen. Zwakke rekenaars hebben meer tijd nodig om tot het derde niveau te komen. Het is erg belangrijk dat u dagelijks extra tijd aan hen besteedt in de vorm van verlengde instructie. Goed gebruik maken van modellen zoals het rekenrek, de kralenketting of eierdozen is hierbij van belang. Hierbij niet te lang insteken op het niveau van de leerling, streef ernaar om steeds een niveau verder uit te komen.

*Naar een idee van Ceciel Borghouts en Ans Veltman uitgewerkt in Rekenrijk 3.

Colofon

Deze kwaliteitskaart Rekenen tot en met 10, groep 3 is samengesteld door Arlette Buter en is een uitgave van School aan Zet. Voor vragen rond de handreikingen en kwaliteitskaarten kunt u contact opnemen met School aan Zet: Gea Spaans, secretariaat@schoolaanzet.nl.

KKGVR1012

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan:

**SCHOOL
AAN ZET**

Postbus 556, 2501 CN Den Haag
e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl
www.schoolaanzet.nl

KWALITEITSKAART